

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง แนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถภาพตามพันธกิจและวิธีการพัฒนาสมรรถภาพของครูในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถภาพตามพันธกิจของครูในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพตามพันธกิจของครูในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นครูในโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 368 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 74.50 และเพศชายจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50

อายุ พบว่าครูส่วนใหญ่ มีอายุ 25 – 35 ปี จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 54.90 รองลงมา มีอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 29.90 อายุ 36 – 45 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.70 และอายุ 46 – 55 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่าครูส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 337 คน คิดเป็นร้อยละ 91.58 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.61 ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.27 และระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.54 ตามลำดับ

ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าครูส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการทำงาน 1-3 ปี จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 66.60 รองลงมาคือ มีประสบการณ์ในการทำงาน 4-7 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 18.80 มีประสบการณ์ในการทำงาน 8-10 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.60 มีประสบการณ์ในการทำงาน 11-15 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.90 มีประสบการณ์ในการทำงาน 16-20 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.60 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 21 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 ตามลำดับ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน พบว่าครูส่วนใหญ่ สอนวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 16.85 รองลงมาคือ สอนวิชาภาษาต่างประเทศ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 15.49 สอนวิชาภาษาไทย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 14.67 สอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 11.42 สอนวิชาสังคมศึกษา จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 11.14 สอนวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 10.33 สอนวิชาศิลปะ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.79 สอนวิชาคอมพิวเตอร์ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.52 สอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.45 สอนวิชาดนตรี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.17 สอนวิชาดนตรี

สากล จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.09 สอนวิชาบรรณารักษ์ และวิชาอาหารและโภชนาการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.54 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพตามพันธกิจของครูในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานครมีทั้งหมด 52 ตัวแปร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.00 แสดงว่าครูในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพตามพันธกิจของครูในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานครเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ค่าเฉลี่ย 4.40 รองลงมาคือ ยอมรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลของผู้อื่น ค่าเฉลี่ย 4.39 มีทักษะในการสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียน และครูกับครู ค่าเฉลี่ย 4.29 สามารถให้คำปรึกษาด้านการใช้ชีวิต และการศึกษาต่อนักเรียนได้ค่าเฉลี่ย 4.26 สามารถสื่อสารถ่ายทอดให้ผู้เรียนเข้าใจได้ ค่าเฉลี่ย 4.24 และมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ในขณะที่ทำการสอน ค่าเฉลี่ย 4.23 ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีทักษะในด้านงานเขียนโครงการ และมีทักษะในด้านภาษาต่างประเทศ ค่าเฉลี่ย 3.60

สำหรับวิธีการพัฒนาสมรรถภาพของครูในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

1. ครูต้องเข้ารับการฝึกอบรมความรู้ทางด้านไอที และศึกษาพฤติกรรมของเด็ก
2. ครูต้องมีแผนการสอนทั้งรายปี รายเทอม รายสัปดาห์ และรายวัน รวมถึงรายชั่วโมง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาเด็กตลอดเวลา
3. ครูต้องเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้
4. ครูต้องเข้าอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. ครูต้องผลิตผลงานวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ๆ ในการพัฒนาการศึกษา
6. ครูต้องทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
7. ครูต้องมีคุณธรรมจริยธรรม และปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา
8. ครูต้องมีการเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผลตามมาตรฐานที่กำหนด
9. ครูต้องรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน
10. ครูต้องปรับปรุงแผนการสอนอยู่เสมอ
11. ครูต้องเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักการทำงานวิจัยที่ถูกต้อง
12. ครูต้องศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการพัฒนา
13. ครูต้องนำผลการวิจัยไปประยุกต์กับการเรียนการสอนได้
14. ครูต้องสามารถวิเคราะห์ปัญหาการวิจัยได้อย่างถูกต้อง
15. ครูต้องมีการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และศึกษาค้นคว้าความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
16. ครูต้องอบรมเทคนิคการสอนแบบใหม่ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน
17. ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน
18. ครูต้องเข้ารับการฝึกอบรมการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

3. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเกี่ยวกับสมรรถภาพตามพันธกิจของครูในโรงเรียน เขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ประเภทการวิเคราะห์ ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยใช้วิธีสกัดปัจจัยแบบวิธีตัวประกอบหลัก ปัจจัย (Principal Components Factoring) ได้ปัจจัยร่วม 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการบริการ วิชาการและการวิจัย ด้านการสอน ด้านการพัฒนาชุมชน ด้านกิจกรรม และด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ด้านการบริการวิชาการและการวิจัย หมายถึง มีความเป็นผู้นำในการบริการวิชาการ มีทักษะในด้านการเขียนโครงการ สามารถประเมินผลและติดตามโครงการที่จัดได้ มีทักษะในด้านการ เป็นวิทยากรหรือผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่สังคม มีความสามารถในการผลิตและพัฒนาสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศ มีความรู้ด้านสถิติ การวิจัย การวัดและประเมินผล สามารถรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาแนวทางการวิจัยได้ถูกต้องและแม่นยำ สามารถนำเสนอหัวข้องานวิจัยได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานวิจัย ดำเนินการและใช้ เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพ มีความรู้ด้านหลักสูตร และสามารถวิเคราะห์หลักสูตรได้ สามารถจัดกิจกรรม ให้ความรู้ต่างๆ แก่นักเรียน เช่น การอบรมสิ่งเสพติด เป็นคนชอบแก้ปัญหาจากการนำประสบการณ์ที่ พบมาตั้งเป็นโจทย์วิจัย สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์กับการเรียนการสอนได้ มีความสามารถในการ เขียนแผนการสอน มีความกระตือรือร้นในการทำวิจัยเพื่อหาความรู้ใหม่ๆ มีทักษะในด้าน ภาษาต่างประเทศ สามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับความรู้ด้านวิชาการต่างๆ ได้ และมีทักษะในการ แก้ปัญหาเฉพาะหน้า

3.2 ด้านการสอน หมายถึง สามารถถ่ายทอดเนื้อหาที่ยากซับซ้อนให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย ขึ้น สามารถสื่อสารถ่ายทอดให้ผู้เรียนเข้าใจได้ สามารถจัดบรรยากาศที่จูงใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้อย่าง มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย มีความรู้ในเนื้อหารายวิชาที่สอน มีเทคนิคในการควบคุมชั้นเรียน มี ความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียน มีจิตวิทยาในการสอน สามารถออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอนได้อย่างสร้างสรรค์ และมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในขณะทำการสอน

3.3 ด้านการพัฒนาชุมชน หมายถึง มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องที่จะถ่ายทอดต่อ ชุมชน สามารถให้คำปรึกษาแก่คนในชุมชนเพื่อพัฒนาอาชีพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น มีทักษะในการ ประเมินผลกิจกรรมและสามารถพัฒนาต่อยอดได้ สามารถวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อหา แนวทางมาปรับปรุงชุมชนให้ดีขึ้นได้ มีทักษะในด้านการติดต่อ ประสานงาน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นผู้นำ สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถพิเศษ ของตนเองได้ มีความคิดสร้างสรรค์ และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถตามวัตถุประสงค์ ของโครงการ

3.4 ด้านการดูแลนักเรียน หมายถึง ยอมรับฟังความคิดและเหตุผลของผู้อื่น สามารถให้ คำปรึกษาด้านการใช้ชีวิต และการศึกษาต่อนักเรียนได้ มีความอดทนเมื่อเผชิญกับอุปสรรคและ ความล้มเหลว มีทักษะในการสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียน และครูกับครู มีความเข้าใจในบริบทของ ผู้เรียน เป็นคนช่างสังเกต มีความละเอียดรอบคอบ มีความกล้าที่จะตัดสินใจ และมีความสามารถในการ แก้ปัญหาในชั้นเรียนอย่างเป็นลำดับขั้นตอน

3.5 ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน หมายถึง สามารถออกแบบสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย สามารถใช้สื่อนวัตกรรมได้ดี สามารถออกแบบกิจกรรมได้หลากหลาย และทันต่อยุคสมัย มีทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับกิจกรรม และสามารถวัดและประเมินผลการเรียนได้

4. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพตามพันธกิจของครู ในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพตามพันธกิจของครูในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านการสอน

- ครูจะต้องมีการพัฒนาตนเอง เสริมความรู้ด้านวิชาการให้เพิ่มมากขึ้น โดยผ่านการอบรม การทำกิจกรรมต่างๆ และส่งเสริมให้ผู้สอนได้เรียนในระดับที่สูงขึ้น พร้อมมีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับเพื่อนร่วมอาชีพ
- ครูควรได้รับการอบรมด้านเทคนิคการสอนใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างสื่อการสอน เทคนิคการสอน หรือการควบคุมชั้นเรียน เพื่อนำไปสู่ครูในศตวรรษที่ 21
- ครูเข้ารับการอบรมการเขียนแผนการสอนที่ถูกต้อง
- การจัดกิจกรรมการสอน ควรคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน ไม่เร่งรัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ข้ามชั้น
- จัดให้ครูเข้าไปหาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
- มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาของครูทั้งในและนอกสถานศึกษา
- จัดอบรมพัฒนาศักยภาพของครูเพิ่มเติม
- ควรมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้
- ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน
- ครูควรมีการวัดประเมินตนเองในระหว่างปฏิบัติงาน ตรวจสอบหาข้อดี ข้อควรปรับปรุง และพัฒนาความสามารถตนเองอยู่เสมอ
- ครูควรปรับวิธีการสอนตามยุคสมัย ใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อส่งต่อหรือถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับนักเรียน
- ครูต้องปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาบทเรียนให้มีประสิทธิภาพและทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับนักเรียน

ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

- จัดอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เพื่อจะได้ผลิตสื่อให้สอดคล้องกับอายุ และวัยของผู้เรียน และเข้ากัยุคสมัย
- จัดอบรมการใช้สื่อ ICT ที่ทันสมัย

ด้านการทำงานวิจัย

- จัดอบรม เพื่อให้ครูได้แนวทางการทำงานวิจัยที่ถูกต้อง และนำไปพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนต่อไป
- ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง โดยเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวกับศาสตร์ของตนเอง
- จัดโครงการแลกเปลี่ยนความรู้ทางการวิจัย

ด้านการบริการวิชาการ

- จัดอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างอาจารย์
- ส่งเสริมให้ครูค้นคว้าหาความรู้ในเรื่องที่ครูสนใจ
- พัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้กับครูอย่างสม่ำเสมอ
- จัดอบรมองค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
- ครูมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความชำนาญในเรื่องที่จะไปให้ความรู้หรือให้บริการวิชาการ
- ศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ
- จัดโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน

ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

- จัดกิจกรรมและให้ครูเข้ารับการอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม
- โรงเรียนให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ
- การปลูกฝังความคิดและถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม
- พัฒนาให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น การแต่งกายชุดไทย หรือการสนับสนุนให้มีการทำบุญตักบาตรประจำสัปดาห์
- ครูต้องศึกษาหาความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น
- สร้างเครือข่ายการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมกับบุคคลทั้งในและนอกโรงเรียน

ด้านวิชาการ

- วางแผนในการพัฒนาครูให้เป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21
- ร่วมมือกับชุมชนสร้างเครือข่ายด้านการศึกษา
- พัฒนาครูขั้นพื้นฐานให้มีศักยภาพในด้านการจัดการเรียนการสอน
- ลดภาระงาน เพื่อให้ครูได้มีเวลามาปรับปรุงและพัฒนาตนเอง
- โรงเรียนควรพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม โดยพัฒนาเฉพาะหลักสูตรในสถานศึกษา
- โรงเรียนควรจัดอบรมโครงการพัฒนาบุคลากรให้กับครู
- โรงเรียนควรจัดโครงการอบรมการจัดการเรียนรู้แบบ STEM
- โรงเรียนควรจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทและความถนัดของผู้เรียน
- โรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับความเป็นครูให้กับครูในโรงเรียน

ด้านการดูแลนักเรียน

- ครูควรประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์ ไม่ทำลายชื่อเสียงของตนเองหรือสถาบัน
- ครูต้องเป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียนในด้านต่างๆ นอกจากเรื่องการเรียน เช่น เรื่องการใช้ชีวิตประจำวัน หรือเรื่องเพื่อน
- ครูต้องปฏิบัติตัวให้นักเรียนสามารถเข้าถึงได้ง่าย แต่ต้องระวังที่จะไม่ปฏิบัติตัวเป็นกันเองมากเกินไป เพราะนักเรียนจะไม่ให้ความเคารพ
- ควรจัดอบรมให้ครูเรียนรู้ที่จะเข้าใจเด็กแต่ละช่วงวัยมากขึ้น
- ควรจัดให้ครูเข้ารับการอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อนำความรู้ไปใช้สอนนักเรียนได้โดยสอดแทรกลงในรายวิชาต่างๆ

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพตามพันธกิจของครูในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานครมีทั้งหมด 52 ตัวแปร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.00 แสดงว่าครูในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพตามพันธกิจของครูในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานครเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน นั้นแสดงว่าครูมีความเห็นว่าคุณสมบัติสำคัญของผู้ที่ทำหน้าที่ครู คือ ต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ เนื่องจากครูเป็นผู้ที่คอยถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ต่างๆ ให้กับนักเรียน ถ้าครูมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ตนเองรับผิดชอบไม่เพียงพอก็จะทำให้เด็กไม่ได้รับความรู้ในส่วนนั้นได้เต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับสคริเวน (กรรณิการ์ บาร์มี, 2539; อ้างอิงจาก Scriven, 1991) ได้เขียนรายงานที่แสดงถึงหน้าที่ครูซึ่งได้มาจากการรวบรวมประสบการณ์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยพบว่าสิ่งสำคัญเป็นอันดับแรกของหน้าที่ครู คือ ครูควรมีความรู้ในเนื้อหาวิชา ซึ่งเป็นความสามารถของครูที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาเฉพาะที่ตนเองรับผิดชอบในการสอน โดยพิจารณาได้จากการศึกษาของครูในวิชานั้นๆ โดยเป็นการศึกษาในระบบหรือการที่ครูเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมในภายหลังก็ได้ นอกจากนี้ครูควรมีความรู้ในวิชาอื่นๆ ที่อยู่ในหลักสูตรด้วยเพื่อช่วยให้ครูทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยังสอดคล้องกับพิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และพรทิพย์ แซ่จั้น (2551) ได้ศึกษาเรื่องสมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยและต่างประเทศกำหนดกรอบสมรรถนะครูสอดคล้องกับ 15 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ในเนื้อหาวิชา 2) การสื่อสารและการใช้ภาษา 3) การพัฒนาหลักสูตร 4) การจัดการเรียนรู้ 5) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6) การบริหารการจัดการชั้นเรียน 7) การใช้เทคโนโลยี 8) การวัดและประเมินผล 9) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน 10) จิตวิทยาสำหรับครู 11) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 12) คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ 13) ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม 14) การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ 15)

การพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน โดยพบว่าสมรรถนะด้านแรกที่มีความสำคัญที่สุดคือ ด้านความรู้ในเนื้อหาวิชาเช่นกัน

2. จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเกี่ยวกับสมรรถภาพตามพันธกิจของครูในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร สามารถแบ่งสมรรถภาพตามพันธกิจของครูในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร ได้เป็น 5 ด้าน คือ ด้านการบริการวิชาการและการวิจัย ด้านการสอน ด้านการพัฒนาชุมชน ด้านการดูแลนักเรียน และด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

สำหรับด้านการบริการวิชาการและการวิจัย สามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรสำคัญ 20 ตัวแปร โดยตัวแปรที่สามารถอธิบายด้านการบริการวิชาการและการวิจัยที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด ได้แก่ มีความเป็นผู้นำในการบริการวิชาการ รองลงมา ได้แก่ มีทักษะในด้านการเขียนโครงการ สามารถประเมินผลและติดตามโครงการที่จัดได้ มีทักษะในด้านการเป็นวิทยากรหรือผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่สังคม มีความสามารถในการผลิตและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความรู้ด้านสถิติ การวิจัย การวัดและประเมินผล สามารถรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาแนวทางการวิจัยได้ถูกต้องและแม่นยำ สามารถนำเสนอหัวข้องานวิจัยได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานวิจัย ดำเนินการและใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพ มีความรู้ด้านหลักสูตร และสามารถวิเคราะห์หลักสูตรได้ สามารถจัดกิจกรรมให้ความรู้ต่างๆ แก่นักเรียน เช่น การอบรมสิ่งเสพติด เป็นคนชอบแก้ปัญหาจากการนำประสบการณ์ที่พบมาตั้งเป็นโจทย์วิจัย สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์กับการเรียนการสอนได้ มีความสามารถในการเขียนแผนการสอน มีความกระตือรือร้นในการทำวิจัยเพื่อหาความรู้ใหม่ๆ มีทักษะในด้านภาษาต่างประเทศ สามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับความรู้ด้านวิชาการต่างๆ ได้ และมีทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สำหรับในด้านการวิจัยนั้นจะสอดคล้องกับลัดดา สุวรรณกุล และคณะ (2533) ได้ศึกษาสมรรถภาพนักพัฒนาหลักสูตรด้านการวิจัย ประกอบด้วย ความรู้และทักษะในการวิจัย การทำการวิจัยร่วมกับบุคลากร การกำหนดปัญหาวิจัย การออกแบบการวิจัย การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปรายงาน และการใช้ผลการวิจัย และสอดคล้องกับประภารัตน์ มีเหลือ (2540) ที่ศึกษาสมรรถภาพของครุณักวิจัยพบว่า สมรรถภาพครุณักวิจัยประกอบด้วย สมรรถภาพในด้านความสามารถในระเบียบวิธีวิจัยและการดำเนินการวิจัย ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล และความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อความรู้ และยังสอดคล้องกับนิลรัตน์ อินทร์ทอง (2548) ซึ่งได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพครุณักวิจัยกับพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูระดับมัธยมศึกษา พบว่า สมรรถภาพครุณักวิจัยด้านความรู้ความสามารถในการใช้กระบวนการวิจัยอย่างง่าย ประกอบด้วย การแลกเปลี่ยนความรู้ การตระหนักถึงปัญหาและความต้องการของผู้เรียน การระบุปัญหา การกำหนดวัตถุประสงค์ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผลประเมินผล ส่วนด้านการบริการวิชาการนั้นจะสอดคล้องกับอังศินันท์ อินทรกำแหง และทัศนาก ทองภักดี (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบสมรรถนะด้านผู้นำทางการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ เอกชน และในกำกับของรัฐ พบว่า ตัวแปรปัจจัยสมรรถนะด้านบริการวิชาการ มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ความรอบรู้ทางวิชาการ ทักษะติดต่องานบริการวิชาการ และทักษะการนำเสนอและบริการวิชาการ

ด้านการสอน สามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรสำคัญ 10 ตัวแปร โดยตัวแปรที่สามารถอธิบายด้านการสอนที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด ได้แก่ สามารถถ่ายทอดเนื้อหาที่ยากซับซ้อนให้ผู้เรียน

เข้าใจได้ง่ายขึ้น รองลงมา ได้แก่ สามารถสื่อสารถ่ายทอดให้ผู้เรียนเข้าใจได้ สามารถจัดบรรยากาศที่
 จูงใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้ได้ มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน มี
 เทคนิคในการควบคุมชั้นเรียน มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียน มีจิตวิทยาใน
 การสอน สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างสร้างสรรค์ และมีการสอดแทรก
 คุณธรรม จริยธรรมในขณะที่ทำการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดา สุวรรณกุล และคณะ
 (2533) ได้ศึกษาสมรรถภาพนักพัฒนาหลักสูตร ด้านการสอน ประกอบด้วย ทฤษฎีการสอน การใช้
 ทฤษฎีการสอนสำหรับการปรับปรุงการสอน และเทคนิควิธีการใช้การสอนแบบต่างๆ และยัง
 สอดคล้องกับอังศินันท์ อินทรกำแหง และทัศนาก ทองภักดี (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนา
 รูปแบบสมรรถนะด้านผู้นำทางวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ เอกชน และในกำกับของ
 รัฐ พบว่า ตัวแปรปัจจัยสมรรถนะด้านการสอน มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ความรู้ในสาขาวิชา
 ที่สอน ทักษะการสื่อสาร และวิชาชีพ และทักษะการสอนใช้สื่อและเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังสอดคล้อง
 กับชูแมน (Shuman, 1986) กล่าวว่า ความรู้ของครูเกี่ยวกับการสอนแบ่งออกเป็น 6 ประเภท คือ
 ความรู้ในเนื้อหาวิชา ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของผู้เรียน ความรู้เกี่ยวกับวิธีการและทฤษฎีการเรียน
 การสอน ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ความรู้เกี่ยวกับบริบทของการสอน ความรู้เกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย
 จุดหมายปลายทาง และความมุ่งหวังทางการศึกษา

ด้านการพัฒนาชุมชน สามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรสำคัญ 9 ตัวแปร โดยตัวแปรที่สามารถ
 อธิบายด้านการพัฒนาชุมชนที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องที่
 จะถ่ายทอดต่อชุมชน รองลงมา ได้แก่ สามารถให้คำปรึกษาแก่คนในชุมชนเพื่อพัฒนาอาชีพความ
 เป็นอยู่ให้ดีขึ้น มีทักษะในการประเมินผลกิจกรรมและสามารถพัฒนาต่อยอดได้ สามารถวิเคราะห์
 ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อหาแนวทางมาปรับปรุงชุมชนให้ดีขึ้นได้ มีทักษะในด้านการติดต่อ
 ประสานงาน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นผู้นำ สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้
 กระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถพิเศษของตนเองได้ มีความคิดสร้างสรรค์ และจัดกิจกรรม
 พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับวิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์
 (2542) ได้กล่าวถึง สมรรถภาพของครูในฐานะนักพัฒนาหลักสูตร ควรมีลักษณะสมรรถภาพพื้นฐาน
 ด้านการปฏิบัติงาน โดยมีสิ่งที่ครูควรปฏิบัติได้ดังนี้คือ การใช้ภาษาไทย การใช้คอมพิวเตอร์ การร่วม
 กิจกรรมชุมชน การวางแผน การทำงานร่วมกัน การออกแบบงานบริการ การติดต่อประสานงาน การ
 ติดต่อ การช่วยเหลือในหมู่คณะ มนุษยสัมพันธ์ที่ดีในบทบาทผู้นำและผู้ตาม มีความคิดสร้างสรรค์ใน
 งานบริการ และมีความสามารถในการประเมินผลการปฏิบัติงานหลังให้บริการ

ด้านการดูแลนักเรียน สามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรสำคัญ 8 ตัวแปร โดยตัวแปรที่สามารถ
 อธิบายด้านการดูแลนักเรียนที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ ยอมรับฟังความคิดและเหตุผล
 ของผู้อื่น รองลงมา ได้แก่ สามารถให้คำปรึกษาด้านการใช้ชีวิต และการศึกษาต่อกับนักเรียนได้ มี
 ความอดทนเมื่อเผชิญกับอุปสรรคและความล้มเหลว มีทักษะในการสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียน และ
 ครูกับครู มีความเข้าใจในบริบทของผู้เรียน เป็นคนช่างสังเกต มีความละเอียดรอบคอบ มีความกล้าที่
 จะตัดสินใจ และมีความสามารถในการแก้ปัญหาในชั้นเรียนอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับ
 งานวิจัยของรณกร นนทะยะโส (2556) ที่ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะครูสำหรับ
 การศึกษาขั้นพื้นฐานในอนาคต (Teacher Characteristics' Development for Basic Education

Commission in the Next Decade) ไว้ว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพครูประจำการในอนาคต ประกอบด้วย มีจิตวิญญาณของความเป็นครูรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการวางแผนและร่วมงานกันเป็นทีม มีคุณธรรม มีทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานและเป็นผู้รู้จริงในสิ่งที่สอน

ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน สามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรสำคัญ 5 ตัวแปร โดยตัวแปรที่สามารถอธิบายด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ สามารถออกแบบสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย รองลงมา ได้แก่ สามารถใช้สื่อนวัตกรรมได้ดี สามารถออกแบบกิจกรรมได้หลากหลาย และทันต่อยุคสมัย มีทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับกิจกรรม และสามารถวัดและประเมินผลการเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรณกร นนทยะโส (2556) ที่ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะครูสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานในอนาคต (Teacher Characteristics' Development for Basic Education Commission in the Next Decade) ไว้ว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพครูประจำการในอนาคต คือ ครูควรมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) และยังสอดคล้องกับกมลชนก ภาคภูมิ (2556) ได้ศึกษาถึงสมรรถนะด้านทักษะที่ครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ ทักษะการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยที่ค้นพบไปใช้ในการพัฒนาสมรรถภาพของครูในโรงเรียน
2. โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการประเมินสมรรถภาพของครู
3. โรงเรียนควรเพิ่มความรู้ให้ครูในโรงเรียนในประเด็นต่อไปนี้ ได้แก่ ความรู้ด้านหลักสูตร และสามารถวิเคราะห์หลักสูตรได้ ทักษะในด้านการเขียนโครงการ ทักษะในด้านการเป็นวิทยากรหรือผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่สังคม ความสามารถในการผลิตและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะในด้านภาษาต่างประเทศ สามารถประเมินผลและติดตามโครงการที่จัดได้ ความเป็นผู้นำในการบริการวิชาการ และสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาแนวทางการวิจัยได้ถูกต้องและแม่นยำ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพิ่มเติมอีกขั้นตอนหนึ่ง เพื่อเป็นการยืนยันสมรรถภาพของครู ซึ่งจะทำให้องค์ประกอบต่างๆ ดูน่าเชื่อถือมากขึ้น
2. ควรเก็บข้อมูลในระดับประถมศึกษาด้วย เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน